

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทย ช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 โดยกำหนดให้ปีพ.ศ. 2541 เป็นตัวแทนของปีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทำการศึกษา 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ซึ่งในแต่ละภาคแบ่งการพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยและกลุ่มอาชีพ โดยใช้แบบจำลอง The Extended Linear Expenditure System :ELES และอาศัยข้อมูลภาคตัดขวาง ที่ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของตัวอย่างครัวเรือน พ.ศ.2539 2541 และ 2545 ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลการศึกษา พบว่า ในปี 2539 2541 และ 2545 ภาคเหนือมีค่า Marginal Propensity to Consume (MPC) เท่ากับ 0.152, 0.245 และ 0.313 ตามลำดับ ภาคกลาง มีค่า MPC เท่ากับ 0.353, 0.293 และ 0.332 ตามลำดับซึ่งต่ำสุดในปี 2541 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่า MPC เท่ากับ 0.119, 0.123 และ 0.121 ตามลำดับ และภาคใต้ มีค่า MPC เท่ากับ 0.283, 0.183 และ 0.317 ตามลำดับ ซึ่งต่ำสุดในปี 2541 และพบว่าในทุกภาคค่า MPC ของครัวเรือนในเขตเมือง มีค่าต่ำกว่าของครัวเรือนในเขตชนบท สินค้าที่มีแนวโน้มในการใช้จ่ายสูงที่สุดสำหรับทุกภาค คือ สินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ รองลงมา คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและการสื่อสาร

เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า กลุ่มอาชีพผู้ทำการเกษตร ในแต่ละภาคมีแนวโน้มการใช้จ่ายลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ยกเว้นภาคเหนือที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนกลุ่มอาชีพผู้ที่ประกอบธุรกิจด้านการค้า พบว่า ทุกภาคมีแนวโน้มลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ยกเว้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่แตกต่างกันทั้ง 3 ปี สำหรับกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติ

งานในสายงานวิชาชีพ พบว่า แต่ละภาคมีแนวโน้มของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่แตกต่างกัน ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทั้ง 3 ปี ส่วนในภาคกลางและภาคใต้มี แนวโน้มการใช้จ่ายลดลงในปีวิกฤตเศรษฐกิจ (ปี 2541) และปรับตัวเพิ่มขึ้นในปีหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและการก่อสร้าง พบว่าในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มการใช้จ่ายลดลงในปีวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนในภาคกลางและภาคใต้มีแนวโน้มการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในปีวิกฤตเศรษฐกิจ

ผลการศึกษายังพบว่า สินค้าที่มีแนวโน้มการใช้จ่ายลดลงตามภาวะเศรษฐกิจคือ สินค้าที่เกี่ยวข้องยานพาหนะและการสื่อสาร การบันเทิง เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งจัดว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ส่วนสินค้าจำเป็นอันได้แก่ สินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และที่อยู่อาศัย มีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่สูงขึ้นในปีวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ก็มีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่สูงขึ้นทุกปีโดยเฉพาะครัวเรือนภาคกลาง

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจควรคำนึงลักษณะการบริโภคในแต่ละภาค ในแต่ละเขตเมืองและชนบท และในแต่ละกลุ่มอาชีพ เพราะมีข้อเท็จจริงของ MPC ที่แตกต่างกัน

ABSTRACT

175430

The main purpose of this research was to make a comparative analysis of the Thai Households expenditure pattern before and after the economic crisis in 1997. The institute has assigned the year 1998 as the year of the economic crisis, and part of Northern, Central, North-Eastern Southern, in each part of the country, compare between urban households and rural households and professions. The research uses the *Extended Linear Expenditure System* (ELES) model and cross-section data. Survey data concerned with the economic and social status of Thai households in 1996, 1998 and 2002, collected by the National Statistic Office, Office of the Prime Minister, was used as source material.

The results of this study shows that in the period of 1996, 1998 and 2002, the expenditure in the Northern provinces tended to increase every year according to an *Marginal Propensity to Consume* (MPC) value of 0.152, 0.245 and 0.313, respectively. The expenditure of the Central provinces of the country had their in lowest value during 1999 illustrated by value of 0.353, 0.293 and 0.332 MPC 1996,1998 and 2002, respectively. The expenditure of the North-Eastern provinces according to the MPC values of 0.119, 0.123 and 0.121 seemed roughly steady. The expenditure of the Southern provinces also had their lowest value in 1998, with and MPC value of 0.283, 0.183 and 0.317 respectively. Every reported urban household MPC value was lower

than the rural household's. The highest expenditure for goods tended be food and non-alcohol beverages, follow by accommodation, transport, and communication.

Analysis of the career of the main breadwinner, indicated that agricultural worthier's purchasing power decreased as a result of the economic crisis, with the exception of households in the Northern provinces, which tended to increase every year. Careers classified as merchants, in every part of Thailand, tended to have a decreased purchasing power with exception of the North-Eastern provinces, which had a stable purchasing power over the 3 years. Vocational workers had the following expenditure change. In the Northern and North-Eastern provinces the expenditure increased through 3 year; the expenditure of households in the Central and Southern provinces' decreased during the economic crisis after that increase. Construction worker had the following expenditure changes: In the Northern and North-Eastern provinces the expenditure decreased during the economic crisis, but for the Central and Southern provinces, their expenditures increased during the economic crisis.

This research found a tend where purchase of certain goods was reduced due to the economic crisis; namely accommodation, transport, entertainment and alcohol, which are luxury goods. Necessity goods, namely food and non-alcoholic beverages and housing have a constant high expenditure. Education expenditure, particularly, increased during the study period.

This research suggests a stimulant for economic development should consider household consumption behavior in each part of the country, the different urban households and rural households, and professions in facts about different value of MPC.